

NORGES HØYESTERETT

Den 14. juni 2016 avsa Høyesterett dom i

HR-2016-01287-A, (sak nr. 2015/2367), sivil sak, anke over dom,

EKA Nord AS

(advokat Gorm Lyng – til prøve)

mot

BBL Prosjekt AS

(advokat Kjetill Mellum)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Kst. dommer **Sæbø**: Saken gjelder foreldelse av et krav om erstatning i kontraktsforhold. Spørsmålet er om et prosessvarsel etter tvisteloven § 15-9 bevarer den fristavbrytende virkningen av en forliksklage.
- (2) I forbindelse med oppføringen av to boligblokker med til sammen 30 leiligheter i Bodø oppsto tvist mellom byggherren EKA Nord AS – heretter EKA – og henholdsvis Veidekke Entreprenør AS – heretter Veidekke – og BBL Prosjekt AS – heretter BBL. Veidekke var totalentreprenør mens BBL var engasjert av EKA for å utføre blant annet prosjektledelse.
- (3) Boligblokkene ble overtatt 8. desember 2008. Den 2. desember 2011 tok EKA ut forliksklage mot Veidekke med krav om blant annet prisavslag og erstatning. Den 7. desember 2011 tok EKA ut forliksklage mot BBL med krav om erstatning. Begge forliksklagene avbrøt foreldelse av de respektive kravene, jf. foreldelsesloven § 15 nr. 2 bokstav a, jf. nr. 1.
- (4) Saken mot Veidekke innstilte Bodø forliksråd 18. april 2012, jf. tvisteloven § 6-11 første ledd. EKA tok 20. mars 2013 ut stevning for Salten tingrett, innen ettårsfristen i tvisteloven § 18-3 andre ledd. Partene inngikk rettsforlik 10. desember 2013.

- (5) Saken mot BBL innstilte Bodø forliksråd 21. mars 2012. EKA tok verken ut stevning eller ny forliksklage innen ettårsfristen i tvisteloven § 18-3 andre ledd. Derimot prosessvarslet EKA 20. mars 2013, altså innen ett år etter Bodø forliksråds innstilling, BBL i søksmålet EKA samtidig innledet mot Veidekke, jf. tvisteloven § 15-9. EKA tok 2. desember 2014 ut stevning mot BBL. Stevningen ble tatt ut innen ettårsfristen etter foreldelsesloven § 19 nr. 1, som regnes fra tidspunktet da saken mot Veidekke ble avsluttet.
- (6) Partene er uenige om hvorvidt EKAs krav mot BBL er foreldet.
- (7) Salten tingrett besluttet å dele saken slik at spørsmålet om foreldelse ble behandlet først, jf. tvisteloven § 16-1 andre ledd bokstav a. Partene samtykket i at spørsmålet om foreldelse ble avgjort etter skriftlig behandling.
- (8) Tingretten avsa 18. juni 2015 dom med slik domsslutning:
- "1. Virkningen av forliksklage av 07.12.2011 fra Eka Nord AS overfor Bbl Prosjekt AS er i behold ved prosessvarsel fra Eka Nord AS overfor Bbl Prosjekt AS av 20.03.2012, jf. tvisteloven § 18-3, annet ledd.**
 - 2. Sakskostnader ilegges ikke."**
- (9) Tingretten kom til at de beste grunner taler for at prosessvarsel gis samme virkning som stevning etter tvisteloven § 18-3 andre ledd, slik at den fristavbrytende virkning av forliksklagen er i behold.
- (10) BBL anket direkte til Høyesterett. Høyesteretts ankeutvalg ga ikke tillatelse til direkte anke og sendte saken til Hålogaland lagmannsrett. Etter anmodning fra begge parter besluttet lagmannsretten skriftlig behandling, jf. tvisteloven § 29-16 femte ledd.
- (11) Lagmannsretten avsa 28. oktober 2015 dom med slik domsslutning:
- "1. Virkningen av forliksklage av 7. desember 2011 fra EKA Nord AS overfor BBL Prosjekt AS er ikke i behold på grunnlag av prosessvarsel av 20. mars 2013, jf. tvisteloven § 18-3 andre ledd.**
 - 2. BBL Prosjekt AS tilkjennes sakskostnader for lagmannsretten med 5 000 kroner.**
 - 3. BBL Prosjekt AS tilkjennes sakskostnader for tingretten med 5 000 kroner."**
- (12) Lagmannsretten kom til at fristavbruddsvirkningen av forliksklagen mot BBL ikke er i behold, idet verken stevning eller forliksklage ble sendt innen ett år fra forliksrådet innstilte behandlingen av saken, jf. tvisteloven § 18-3 andre ledd. Etter lagmannsrettens oppfatning kunne ikke prosessvarselet som ble gitt 20. mars 2013, avhjelpe dette.
- (13) EKA har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder rettsanvendelsen.
- (14) Den ankende part – *EKA Nord AS* – har i korte trekk gjort gjeldende:
- (15) Lagmannsretten kom feilaktig til at tvisteloven § 18-3 andre ledd må tolkes slik at fristavbrudd ikke kan opprettholdes ved å la forkynne prosessvarsel. Spørsmålet er ikke

omtalt i forarbeidene. Det er ikke noe som tilsier at lovgiver har tatt et bevisst valg om ikke å nevne prosessvarsel som rettsbevarende prosesshandling i tvisteloven § 18-3 andre ledd. Dette støttes av tvisteloven § 15-9, og også av at tvisteloven § 18-3 andre ledd ikke er uttømmende i tilfelle hvor det inngås avtale om fristutsettelse eller hvor debitor erkjenner kravet.

- (16) Ordlyden i foreldelsesloven § 19 tilsier at prosessvarsel bevarer fristavbrudd når varselet er gitt før foreldelse var inntruffet i forhold til BBL. Hensynene bak regelen om fristavbrudd i foreldelsesloven § 19 er blant annet å unngå unødige søksmål. Det samme hensyn gjør seg gjeldende også dersom foreldelse først er avbrutt ved forliksklage. Det er ingen gode grunner til at en part skal være nødt til å anlegge sak for å opprettholde fristavbruddsvirkning dersom et mindre inngripende og mer prosessøkonomisk virkemiddel kan benyttes.
- (17) EKA Nord AS har lagt ned slik påstand:
- "1. **Virkning av forliksklage av 7.12.2011 fra EKA Nord AS overfor Bbl Prosjekt AS er i behold ved prosessvarsel fra EKA Nord AS overfor Bbl Prosjekt AS av 20.3.2013.**
 2. **Bbl Prosjekt AS dømmes til å betale EKA Nord AS sine sakskostnader for tingrett, lagmannsrett og Norges Høyesterett."**
- (18) Ankemotparten – *BBL Prosjekt AS* – har i korte trekk gjort gjeldende:
- (19) Lagmannsrettens dom er riktig. Tvisteloven § 18-3 andre ledd angir klart og uttømmende hva som kreves for å bevare en forliksklages fristavbrytende virkning.
- (20) Det er uten betydning at EKA kunne ha avbrutt foreldelsen ved å gi prosessvarsel i stedet for å ta ut forliksklage 7. desember 2011. Prosessvarsel og rettslige skritt som nevnt i foreldelsesloven § 15 og § 16 nr. 1 er to forskjellige spor som må følges opp på hver sin måte etter de vilkår loven oppstiller. Det er uten betydning hva som ville vært situasjonen om BBL hadde erkjent ansvar for kravet eller avtalt fristutsettelse med EKA.
- (21) Foreldelsesloven § 19 og tvisteloven § 15-9 regulerer prosessvarsel overfor andre enn den eller de som det er tatt rettslig skritt etter foreldelsesloven § 15 og § 16 nr. 1 overfor.
- (22) BBL Prosjekt AS har lagt ned slik påstand:
- "1. **Anken forkastes.**
 2. **BBL Prosjekt AS tilkjennes sakens omkostninger for Høyesterett."**
- (23) *Jeg er kommet til at anken må forkastes.*
- (24) Etter foreldelsesloven avbrytes foreldelse normalt enten ved skyldnerens erkjennelse av forpliktelsen eller ved at kreditor tar rettslig skritt mot skyldneren, jf. foreldelsesloven §§ 14–18. Foreldelsesloven §§ 15–18 regulerer nærmere hvilke rettslige skritt som avbryter foreldelse og når fristavbrudd inntreffer ved de ulike rettslige skritt.

- (25) Foreldelsesloven § 15 nr. 2 bokstav a bestemmer at når fordringen blir gjort gjeldende ved domstol, skjer fristavbrudd blant annet ved forliksklage. Det er klart og ubestridt at EKAs forliksklage mot BBL avbrøt foreldelsen av EKAs erstatningskrav mot BBL.
- (26) EKA tok som nevnt ut forliksklage mot Veidekke 2. desember 2011. Det er ubestridt at foreldelsen av kravet mot Veidekke dermed ble avbrutt. I stedet for å ta ut forliksklage mot BBL den gang, kunne EKA ha prosessvarslet BBL, jf. foreldelsesloven § 19 nr. 1. I så fall ville stevningen som EKA tok ut mot BBL 2. desember 2014, innen ettårsfristen etter foreldelsesloven § 19 nr. 1, medført at EKAs krav mot BBL ikke var foreldet. Spørsmålet er om løsningen blir en annen fordi EKA valgte å ta ut forliksklage 7. desember 2011, for deretter, innen ett år fra forliksrådets innstilling av saken, å prosessvarsele BBL.
- (27) Tvisteloven § 18-3 andre ledd regulerer nærmere den fristavbrytende virkning av forlikrårsbehandling. Bestemmelsen lyder:
- "Når foreldelse er avbrutt ved forliksklage, opphører denne virkningen dersom stevning, eller eventuelt forliksklage, ikke er sendt til retten innen ett år fra forliksrådet innstilte behandlingen av saken."**
- (28) Bestemmelsen, som viderefører det sentrale innholdet av tvistemålsloven § 66, gir etter ordlyden kreditor ett år fra forliksrådet innstiller behandlingen av saken til enten å ta ut stevning eller eventuelt å ta ut ny forliksklage, for at forliksklagens fristavbrytende virkning skal bevares. Jeg nevner at Høyesterett i dom HR-2016-899-A har avgjort at eventuell ny forliksklage innen ett år fra innstilling av behandlingen av den første forliksklagen, er betinget av at vilkårene i tvisteloven § 6-11 femte ledd er oppfylt, se avsnitt 49. Er ny forliksklage innen ett år utelukket fordi vilkårene i tvisteloven § 6-11 ikke er oppfylt, må kreditor altså etter ordlyden ta ut stevning hvis han vil bevare forliksklagens fristavbrytende virkning.
- (29) I forarbeidene til tvisteloven § 18-3 andre ledd uttaler Tvistemålsutvalget at "det er behov for en regel om hvor lenge den fristavbrytende virkning av forlikrårsbehandlingen er i kraft" i tilfeller hvor forliksrådet innstiller behandlingen av saken, jf. NOU 2001: 32 B side 880. Utvalget uttaler videre på samme side:
- "Når en sak blir innstilt, kan det av forskjellige grunner være ønskelig at partene har en viss tid til å områ seg før saken bringes inn for de ordinære domstoler."**
- (30) Også foreldelsesloven § 22 nr. 1 inneholder en bestemmelse om varigheten av den fristavbrytende virkning av blant annet forliksklage når den ikke leder til rettslig avgjørelse. Om forholdet mellom tvisteloven § 18-3 andre ledd og foreldelsesloven § 22 nr. 1 uttaler utvalget, fremdeles på samme side:
- "Når Tvistemålsutvalget ... har funnet grunn til å videreføre en bestemmelse om dette i tvisteloven, er det fordi foreldelsesloven § 22 ikke gir noen tilleggsfrist på ett år når det er 'forsettlig' at saken ender uten rettslig avgjørelse. For å unngå misforståelser, og at forsettsbegrepet må legges på strekk når klageren trekker en sak fra behandling i forliksrådet, bør det være en eksplisitt bestemmelse som regulerer denne siden ved foreldesspørsmålet i tvisteloven.**
- ...
- [Tvisteloven § 18-3 andre ledd] er ... begrenset til å gjelde foreldelse. Med denne begrensningen fremgår det også klarere, enn med en generell regel som tvistemålsloven § 66 andre ledd, at dette er lex specialis i forhold til foreldelsesloven § 22. Når**

behandlingen av en sak er innstilt i forliksrådet, vil altså den fristavbrytende virkningen av forliksklagen gjelde i ett år etter at forliksrådet innstilte behandlingen av saken."

- (31) Meningen var altså å gi partene ett år fra forliksrådet innstiller behandlingen av forliksklagen til å områ seg før saken bringes inn for de ordinære domstoler. Når det i tvisteloven § 18-3 andre ledd, til forskjell fra i tvistemålsloven § 66, nevnes både stevning og "eventuelt forliksklage", er det med tanke på den begrensede adgang tvisteloven § 6-11 femte ledd gir til å bringe saken inn for forliksrådet på ny før det er gått ett år, jf. HR-2016-899-A.
- (32) At tvisteloven § 18-3 andre ledd er *lex specialis*, er lagt til grunn blant annet i Rt. 2013 side 1516 avsnitt 7 og i Rt. 2013 side 1303 avsnitt 17.
- (33) Anvendt på vår sak tilsier lovens ordlyd og forarbeider klart at EKA hadde ett år på seg fra forliksrådet innstilte behandlingen av forliksklagen til å ta ut stevning eller eventuelt ny forliksklage for å bevare forliksklagens fristavbrytende virkning. Det har EKA altså ikke gjort. For at anken skal føre frem, må en da komme til at tvisteloven § 18-3 andre ledd – på tross av ordlyd og forarbeider – likevel kan tolkes slik at prosessvarsel likestilles med stevning eller forliksklage, jf. foreldelsesloven § 19 nr. 1.
- (34) Etter mitt syn er det ingen tvil om at tvisteloven § 18-3 andre ledd må tolkes i samsvar med ordlyden slik at andre handlinger enn stevning eller ny forliksklage ikke bevarer forliksklagens fristavbrytende virkning. Formålet med bestemmelsen har vært å regulere hvilken tid partene har på seg til å gå videre med den rettslige prosessen på de måter bestemmelsen nevner, hvis forliksklagens fristavbrytende virkning skal bevares. Et prosessvarsel etter tvisteloven § 15-9 er ikke et ytterligere skritt i den igangsatte rettslige prosessen.
- (35) Ved samskyld kunne en riktignok tenke seg en regel om at prosessvarsel ble gitt samme virkning som stevning eller eventuelt ny forliksklage i relasjon til tvisteloven § 18-3 andre ledd. Det er imidlertid ingen holdepunkter for at lovgiver har ment at den klare ordlyden i tvisteloven § 18-3 andre ledd skal suppleres med prosessvarsel i tilfeller med samskyld.
- (36) EKA har til støtte for sitt standpunkt gjort gjeldende at tvisteloven § 18-3 andre ledd ikke er uttømmende i tilfelle hvor det inngås avtale om fristforlengelse eller hvor debitor erkjenner kravet. Tvisteloven § 18-3 andre ledd handler imidlertid som nevnt om hva som kreves for å bevare den fristavbrytende virkning av en forliksklage når forliksrådet innstiller behandlingen. Hva som på annet grunnlag måtte gjelde mellom partene, er uten betydning for tolkningen av denne bestemmelsen. Det er derfor ikke nødvendig å gå nærmere inn på betydningen av blant annet avtaler om fristforlengelse som inngås mens fristen i tvisteloven § 18-3 annet ledd løper.
- (37) Foreldelsesloven § 19 nr. 1 lyder:

"Er forfølgning i samsvar med §§ 15 eller 16 nr. 1 i rett tid innledet mot en av flere skyldnere, skal fordringen anses rettidig påtalt overfor de øvrige når fordringshaveren, før foreldelse er inntrådt, har gitt dem varsel om forfølgningen på den måten som er fastsatt i tvisteloven § 15-9, og senere forfølger sin fordring mot vedkommende innen 1 år etter at saken er avsluttet ved forlik, dom eller på annen måte."

- (38) Foreldelsesloven § 19 nr. 1 fastslår at prosessvarsel overfor en eller flere skyldnere i samskyldforhold *avbryter* foreldelse, jf. ordene "skal fordringen anses rettidig påtalt". Det er ikke en regel om *bevaring* av fristavbrudd som allerede er foretatt. Spørsmålet om hvilke handlinger som bevarer forliksklagens fristavbrytende virkning når forliksrådet innstiller behandlingen, er uttømmende regulert i tvisteloven § 18-3 andre ledd.
- (39) Jeg tilføyer at bestemmelsen om prosessvarsel i tvisteloven § 15-9 ikke regulerer i hvilke tilfeller prosessvarsel har rettslig betydning. Denne bestemmelsen er derfor uten betydning for løsningen av saken.
- (40) Sondringen mellom fristavbrytende handlinger og handlinger som bevarer virkningen av fristavbrytende handlinger, innebærer at kreditor må ta stilling til om han vil avbryte foreldelsen overfor en av flere skyldnere enten ved rettslig skritt eller alternativt ved prosessvarsel når vilkårene for dette er oppfylt etter foreldelsesloven § 19 nr. 1. Valget må tas før foreldelsesfristen er utløpt. Velger kreditor å ta ut forliksklage, må han følge fremgangsmåten etter tvisteloven § 18-3 andre ledd. Velger kreditor å gi prosessvarsel, må han følge fremgangsmåten etter foreldelsesloven § 19 nr. 1. Når situasjonen i vår sak er at foreldelsesfristen løp ut 8. desember 2011, kunne EKA ikke avbryte foreldelse ved et senere prosessvarsel selv om EKA opptrer innen ettårsfristen i tvisteloven § 18-3 andre ledd. Foreldelsesloven § 19 nr. 1 gir ikke kreditor en tilleggsfrist for å avbryte foreldelse ved prosessvarsel i tilfeller hvor han tidligere har avbrutt foreldelse ved forliksklage.
- (41) Jeg kan ikke se at den rettstilstand jeg har gjort rede for, er urimelig eller virker som en "felle" for kreditor. Ordlyden i tvisteloven § 18-3 andre ledd er klar. Det er ingen rettslige holdepunkter for å anta at fristen for å gi prosessvarsel etter foreldelsesloven § 19 nr. 1 er en annen enn den frist som ellers gjelder for å avbryte foreldelse. Den foreldelsesfrist som gjelder for det enkelte krav, er den tid kreditor har på seg til å avgjøre om han vil ta rettslig skritt overfor en skyldner eller om han heller vil gi prosessvarsel når vilkårene for å avbryte foreldelse på denne måten er oppfylt.
- (42) Ved å unnlate rettidig å foreta de skritt tvisteloven § 18-3 andre ledd krever for å bevare forliksklagens fristavbrytende virkning, løp altså foreldelsesfristen overfor BBL ut 8. desember 2011. Da prosessvarselet ble gitt 20. mars 2013, var kravet således foreldet. Anken må dermed forkastes.
- (43) BBL har krevd sakskostnader for Høyesterett. I samsvar med hovedregelen i tvisteloven § 20-2 finner jeg at kravet må gis medhold. Det er innlevert en sakskostnadsoppgave på 61 500 kroner. Jeg finner kostnadene nødvendige.
- (44) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler EKA Nord AS til BBL Prosjekt AS 61 500 – sekstientusenfemhundre – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

- (45) Dommer **Falch:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (46) Dommer **Bårdsen:** Likeså.
- (47) Dommer **Noer:** Likeså.
- (48) Dommer **Stabel:** Likeså.
- (49) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler EKA Nord AS til BBL Prosjekt AS 61 500 – sekstientusenfemhundre – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

Riktig utskrift bekreftes: